

עיריית תל-אביב - יפו
פרוטוקול ישיבות המועצה השמונה עשרה
ישיבה חגיגית שלא מן המניין מס' 12
מתאריך י"ח בסיוון תשס"ד (7/6/2004)

	היו"ר	מר אריה שומר -	: השתתפו
			: וה"ה
א. אמינוב	נ. אלנתן	ש. אגמי	ח. אבי-גיא
ג. וולוך	ג. הרץ	י. דייך	א. בנאי
ר. חולדאי	ש. זעפראני	מ. וירשובסקי	פ. ויסנר
י. כחלון	מ. טיומקין	ר. טורק	ש. חשן
מ. מוזס	ר. לוינטל	נ. לוברט	מ. להבי
ד. ספיר	ש. מסלאוי	ל. מינקה	מ. מזרחי
	ה. שכנאי	ז. שביט	א. פנקס

נעדרו ה"ה: I. גלעדי, י. דרורי, ד. לוי

נכחו בישיבה:

מר אברהם פורז, שר הפנים;
נשיא הוועידה הכללית של אונסקו, מיכאל אומוליה;
יו"ר הוועדה הישראלית למורשת עולמית, פרופ' מייק טרנר;
ד"ר, יזיה קרופבינסקי, ראש עיריית לודג';
מר מיכאל פורטונה, סגן ראש עיריית קישנייב;
ראש העירייה לשעבר, מר שלמה להט;
אזרחי הכבוד של העיר: מר לובה אליאב והגב' חנה מרון;
שגרירי המדינות החברות בוועדה למורשת עולמית של אונסק"ו;
משפחת גדס.
וה"ה:

א. לייבה, מנכ"ל העירייה; ע. אברהמי, ע' בכיר לרה"ע; ש. אורן, המשנה ליועץ המשפטי;
ש. אלקיים, המשנה למנכ"ל; ד. אמיר, מנהל המישלמה; א. בן-שושן, סמנכ"ל משאבי אנוש
ומינהל; א. בן-ארי, היועץ המשפטי; א. בליזובסקי, מנהל היחידה לקשרי חוץ; ע. גרנות, סמנכ"ל
לתכנון; א. גרטי, מנהלת לשכת התאגידים; א. הורוביץ-קלר, ע' ראש העירייה; ח. הורוביץ, מבקר
העירייה; מ. הרה, מנהל הטכס והאירועים; ד. לוטן, סגן מנהל מינהל החינוך; ב. מאור, מנהל מינהל
בת"ש; ג. פריאל, מנהלת המחלקה האזרחית; ה. פרטוק, דובר העירייה, ז. פרידמן, מנהל מינהל
שירותים חברתיים; ד. קייזר, מהנדס העיר

הישיבה נפתחה בשעה 10:30

סדר היום:

72. הכרזה על תל-אביב "העיר הלבנה", על ידי אונסק"ו כאתר מורשת עולמית

מר שומר- היו"ר

הישיבה תנוהל בעברית וקצת באנגלית, יש גם תרגום בעברית וגם תרגום באנגלית, ואתם יכולים להסביר את זה לשכנים שלכם.

בוקר טוב.

כבוד שר הפנים- מר אברהם פורז.

ראש עיריית תל-אביב יפו- מר רון חולדאי.

רעייתו פה גם כן, אז אני מזכיר אותה: גבי חולדאי גם כן.

נשיא הוועידה הכללית של אונסק"ו – פרופ' מיכאל אומוליה.

אני מתכבד בזאת לפתוח את ישיבת המועצה החגיגית, לציון הכרזת "העיר הלבנה" בתל-אביב על ידי אונסק"ו- כאתר מורשת עולמית.

נמצאים עמנו כאן:

שגרירי המדינות החברות בוועדה למורשת עולמית של אונסק"ו.

ד"ר יזיה קרופיבינסקי- ראש עיריית לודג' מפולין.

מר מיכאל פורטונה, סגן ראש עיריית קישנייב.

THE DESCENDANTS OF SIR PETRIK GEDES

THE DELEGATION FROM FRANCE

ARCHITECTS FROM ANROAD

ראש העירייה לשעבר- מר שלמה צ'יץ' להט.

יו"ר הוועדה הישראלית למורשת עולמית- פרופ' מייק טרנר.

כמובן- חברי מועצת העיר תל-אביב יפו.

אזרחי הכבוד של העיר: מר לובה אליאב והגב' חנה מרון.

קהל נכבד.

את המעמד יפתח בוגר בית הספר תלמה ילין- חגי יודן, בשיר העיר הלבנה.

אני ברשותכם, כמובן שקיבלתי את הרשות לכך ואת ההנחייה לכך, לקרוא בית אחד מתוך השיר:

העיר הלבנה:

מקצף גל ועננה

בניתי עיר לי לבנה

כמותם קוצפה, כמותם שוטפה

כמותם יפה

עם בוקר צח חלון נפקח

ואת ילדה צופה בו כך

כמו יונה הנכונה

למעופה.

כי בא השחר והאור

וכל עירי תצא לסחור

ועמוסה היא משא

לעייפה

הנה עירי גדולה כאור

ואת גרגר אבק אפור

גרגר אבק שדבק לצעיפה.

בבקשה

מר חגי יודן מבצע את השיר.

(מחיאות כפיים)

מר שומר - היו"ר

אני מתכבד להזמין את פרופ' מיכאל אומוליה – נשיא הועידה הכללית של אונסק"ו.

מר אומוליה:

(מר אומוליה נשא דברים באנגלית)

ובסופם אמר:

עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ועל כל העולם ואימרו אמן.

תודה רבה.

(מחיאות כפיים)

מר שומר - היו"ר

אני מבקש להזמין את פרופ' מייק טרנר לקרוא את נוסח מגילת ההכרזה באנגלית.

בבקשה פרופ' טרנר.

פרופ' טרנר

מעניין שהניסוח של כמה שורות לוקח יותר זמן מלעשות הרצאה גדולה מאוד, וזה מתמצת את

ההכרזה ואת המהות התרבותית של תל-אביב.

קורא את נוסח המגילה באנגלית

(מחיאות כפיים)

מר שומר - היו"ר

אני מתכבד להזמין את חבר המועצה ריפעת טורק, לקרוא את הנוסח בערבית.

בבקשה.

(מחיאות כפיים)

מר טורק

קורא את נוסח המגילה בערבית

תודה.

(מחיאות כפיים)

מר שומר- היו"ר

יש לי את הכבוד לקרוא בעצמי את ההכרזה בעברית :

העיר הלבנה של תל-אביב – התנועה המודרנית

העיר הלבנה של תל-אביב הוכרזה כעיר

מורשת תרבות עולמית על פי האמנה להגנה

על מורשת עולמית של תרבות וטבע.

הכללתה של תל-אביב ברשימה זו מבטאת

את ערכה האוניברסלי והייחודי של העיר

הלבנה, המחייב את שמירתה לטובת

האנושות בדורות הבאים.

תל-אביב נוסדה ב1909- ופרחה בתקופת

המנדט הבריטי (1920-1948). העיר הלבנה

נבנתה החל משנות השלושים ועד שנת 1948

על מתווה עירוני בתכנון סר פטריק

גדס, מחלוצי תכנון הערים המודרני במאה

העשרים.

בתי העיר הלבנה תוכננו בידי אדריכלים

-6-

**יהודים שהתחנכו והתמחו במקצועם
באירופה, לפני הגירתם לפלסטינה-ארץ
ישראל. קבוצת אדריכלים זו יצרה מכלול
אדריכלי ייחודי, מקומי, בשפה המודרנית של
התקופה ובנוף תרבותי חדש.**

תודה

(מחיאות כפיים)

מר שומר- היו"ר

אני מבקש עכשיו מפרופ' מיכאל אומוליה – להעניק את המגילה לראש-עירנו, מר רון חולדאי, ואת
העותק לשר הפנים אברהם פורז ולפרופ' מייק טרנר.

הענקת המגילה על ידי מר אומוליה לראש העיר מר חולדאי.

(מחיאות כפיים)

הענקת העתק המגילה לשר הפנים- מר פורז.

(מחיאות כפיים)

מר שומר- היו"ר

פרופ' מייק טרנר, אתה מוזמן לקבל את המגילה.

הענקת העתק המגילה לפרופ' מייק טרנר.

(מחיאות כפיים)

מר שומר - היו"ר

אני מבקש להזמין את ראש העירייה מר רון חולדאי- לשאת את דבריו.
בבקשה אדוני.

מר חולדאי - ראש העירייה

חברי לנשיאות: כבוד שר הפנים מר אברהם פורז.
כבוד השגריר- פרופ' מיכאל לבולה אומוליה-נשיא העצרת הכללית של אונסק"ו ושגריר ניגריה
באונסק"ו.
נציגי הסגל הדיפלומי.
ראשי ערים- תאומות ומהארץ.
יו"ר המועצה- מר שומר.
חברות וחברי המועצה של עיריית תל-אביב.
אזרחי כבוד ואזרחים בכלל.
אורחים נכבדים.

ישנם ארועים בחייה של עיר, כמו בחייו של אדם, שיש להם משמעות מיוחדת. כזה הוא הארוע של
היום בחייה של תל-אביב יפו, עת חוגגת "העיר הלבנה" של תל-אביב יפו את הכרזתה כאתר
מורשת עולמי על ידי אונסקו.

עיר לבנה, בתים חדשים ונקיים באדריכלות חדשה לחברה חדשה- הקימו יהודים נודדים על
חולות נודדים, לחופיו של ים כחול. דרך אגב, יותר לא אנחנו ולא החולות – לא נודדים ולא
מתכוונים לנדוד.

והעיר שלהם, שלנו, כל כך יפה ומיוחדת. יפה ומתחדשת, מרכז תוסס וערני של פעילות חיים,
ואנחנו אוהבים אותה כל כך.

היום הזה אומרת קהילת התרבות הבינלאומית לנו ולעולם כולו, שה"עיר הלבנה הזאת", תל-
אביב יפו שלנו, היא אוצר בלום של אדריכלות הסגנון הבינלאומי, ונכס של התרבות האנושית
כולה- שראוי לשמור עליו, לטפח אותו ולבקר בו.

ואנחנו גאים על כך מאוד.

ויש לו לארוע של היום, גם משמעויות חינוכיות וערכיות. הוא מעלה על נס את השימור ואת ערכו. והדגש: השומר ומטפח את מורשתו עושה את עירו, ואת סביבתו, ואת חייו שלו ושל זולתו, ובעצם את חיי כולנו-הציבור כולו, חיים איכותיים ואמיתיים יותר.

אנחנו גאים ונרגשים מההכרה בה זכינו, אבל אנו גם יודעים כי יש בה אחריות ומחוייבות, לשומר ולטפח את המורשת האדריכלית המפוארת הזאת, ואנו מקבלים את העול בהכנעה ובאהבה, ונפעל כולנו על מנת להגשים אותו.

בהזדמנות זאת אני פונה אליך שר הפנים, ובאמצעותך אולי גם לכנסת ישראל ולממשלה כולה, בקריאה להצטרף ליוזמה שמתקיימת עכשיו, של ח"כ יצחק הרצוג, שאף אתה היית בעבר שותף לה, לפעול לחקיקה מתאימה שתאפשר עידוד השיפוץ והשימור, בצד האפשרות לאכיפתם, כי חקיקה מתאימה- אין ערוך לחשיבותה בדרך להצלחה.

במעמד חגיגי זה של מועצת העיר, ראוי שזכור וניתן כבוד לאלו שבזכותם אנו זוכים כיום בהכרה וביוקרה:

למאיר דיזנגוף- ראש העיר הראשון של תל-אביב.

לישראל רוקח- שבא אחריו.

לסר פטריק גדס, ולכל האדריכלים, הבונים והבנאים של העיר, שחלמו והגשימו, שתכננו ובנו לנו כאן את תל-אביב והעיר הלבנה שלה.

אחת התרומות החשובות לתל-אביב של אז היתה פעולתו של גדס, שהביא לכאן מסורת של תכנון טוב, והתאים אותה לתנאים המיוחדים של האזור: לאקלים, לאור, לשמש, לים, ובעצם בנה את התבנית לעיר ימים.

הריקמה העירונית שהתפתחה על פי תכניתו היוותה ומהווה מצע ומסגרת להתפתחות של חיים עירוניים עשירים, תוססים ומורכבים, שרק הולכים ומשתבחים עם הזמן.

לדוגמא, רק לפני שבוע אישרנו כאן במועצת העיר את התכנית לצפון מערב העיר, כשבתכנית זו שולבו עקרונות שעמדו בבסיסה של תכנית גדס. ואני שמח על כך שמשפחתו, נכדותיו וניניו נמצאים כאן אתנו הבוקר.

כאן המקום למילים חמות של תודה והוקרה לארגון אונסק"ו, לנשיא העצרת הכללית של הארגון - פרופ' מיכאל אומוליה, שמכבד אותנו הבוקר בנוכחותו.

לסגן המנהל הכללי של הארגון- מר מרסיו ברבוסה.

-9-

לנציגי המדינות שהיו חברות בוועדה לאתרי מורשת, ששגריריהן נמצאים כאן אתנו. תודה לכם. ולאנשי המקצוע שהמליצו ואישרו את ההכרה, אבל במיוחד לפרופ' נטליה דושקניח. תודה למשרד החינוך, לנשיאת הוועד הישראלי לאונסק"ו- שרת החינוך, הגב' לימור לבנת, וליו"ר הוועד הישראלי- הגב' רונית תירוש. תפקיד חשוב ומיוחד בהכרה הזאת היה למייק טרנר, פרופסור-אדריכל מיכאל טרנר, יו"ר הוועדה הישראלית למורשת עולמית, שיחד עם צוותו פעל להשגת ההכרה בכשרון ובתבונה. ועל כך תודה לו ולמזכיר הכללי של הוועדה- מר דני בראלי. מה אומר? תודה גדולה ומכל הלב לאנשי העירייה הקשורים, העוסקים והמלווים את המהלך החשוב הזה בתולדותיה של העיר, הם בעצם שעושים את המלאכה ביום-יום: יו"ר ועדת השימור העירונית- סגן ראש העיר, עו"ד דורון ספיר וחברי הוועדה. מהנדס העיר- אדר' דני קייזר. אדר' ניצה סמוק, שהחלה והתוותה את הדרך. צוות השימור של היום בראשות האדריכלית פארה גולדמן, ובהשתתפות הגב' צופיה סנטו. וכל עובדי מינהל הנדסה באגף תב"ע-רישוי, שכאמור הם אלה שנושאים בעול היומיומי של העבודה הקשה הזאת. חשוב לי גם להזכיר ולהודות בישיבה הזאת לאנשים נוספים שהיו קשורים לתהליך עצמו, ליוו אותו וקידמו אותו: ראשי העירייה לשעבר, מר שלמה להט ומר רוני מילוא. וכן לאדר' דן דרין. תודה מיוחדת לאמן דני קרוואן, שהיה מיוזמי תהליך השימור מראשיתו, אבל בעיקר, בקנאות, דחף, ליווה, סייע, ולא הירפה עד שהגענו עד הלום. ומילים של תודה והוקרה למארגני ארועי ההכרזה: למנהלי הארועים והמופעים וצוותיהם, לכל הגורמים השותפים לארגון ולהפקה, ולדובר העירייה וצוותו- שמפליאים לעשות. חברי המועצה. נבחרנו זה לפני חצי שנה, ויש לכם ולי הזכות הגדולה להיות שותפים למעמד ההסטורי הזה. היום מצטרפת תל-אביב יפו ל-56 ערים בעולם שהוכרו כאתרי מורשת עולמית. זוהי מתנה יקרה ומרגשת, ומחווה של כבוד לעיר העברית הראשונה, שעוד 5 שנים תחגוג 100 שנים לקיומה. אנחנו התל-אביבים גאים על הכרה זאת.

אני בטוח שנהיה גם ראויים לה.

תודה רבה.

(מחיאות כפיים)

מר שומר- היו"ר

בשם ראשי העיריות התאומות לעיר תל-אביב יפו, אני מתכבד להזמין את ראש עיריית לודג', ד"ר יז'ה קרופיבינסקי.

(מחיאות כפיים)

ד"ר יז'ה קרופיבינסקי:

נושא את דבריו באנגלית.

(מחיאות כפיים)

מר שומר- היו"ר

יש לי הכבוד להזמין את שר הפנים-מר פורז, לשאת את דברי ברכתו.

מר פורז - שר הפנים

פרופ' מיכאל אומוליה מניגריה, נשיא העצרת הכללית של אונסק"ו.

מר רון חולדאי- ראש עיריית תל-אביב.

מר מיכאל טרנר, שאני מבין שהוא הרוח החיה אחרי קבלת הפרס.

ראשי ערים מחו"ל, ובכללם ראש עיריית לודג' שרק דיבר.

אני מבין שנמצא כאן סגן ראש העיר של קישיניב.

-11-

אני מבין שנמצאים כאן את בני משפחתו של סר פטריק ג'ס. אני מכיר את התכנית באופן אישי, את כל הפרטים, כי במשך כמה שנים הייתי יועץ משפטי של הוועדה האזורית שעוסקת בתכניות העיר ולכן אני מכיר את פרטי התכנית.

אני מבין שנמצאת כאן משלחת מצרפת, וארכיטקטים שבאו מחו"ל.

חברי מועצת העירייה.

סגני ראש העירייה.

שגרירים זרים.

בטח שכחתי מישהו.

ועכשיו לגוף העניין, אחרי ששמעתם את כל זה.

אני שמח להיות כאן היום לא רק כשר הפנים של מדינת ישראל אלא גם כתושב העיר תל-אביב מאז היותי בן 13. גם כ-5 שנים כיהנתי כחבר מועצת עירייה, ישבנו אז באולם יותר צנוע, בשד' בן-גוריון 68.

כאשר הייתי נער והגעתי לתל-אביב, היו לי אופניים והגעתי לכל מקום בעיר רכוב על אופניים, כך הכרתי-הכר היטב את תל-אביב, על רחובותיה, שדרותיה וככרותיה.

המפעל הציוני הוא איננו פרוייקט קל וגם היום אנו רואים שהוא איננו פרוייקט קל. גם ההצבעות שנערכו אתמול מוכיחות שאנו נמצאים בעיצומו של הפרוייקט הזה ועוד לא הגענו לסוף הדרך. אבל צריך לציין שבמשך השנים נבנו כ-4,000 מבנים, החל משנות השלושים ועד הקמת המדינה, ושנים אלה היו שנים קשות לשוב העברי בארץ. היה עימות עם השכנים הפלסטיניים כמעט כל הזמן, היתה מלחמת עולם קשה מאוד- שבה נכחד חלק גדול מהעם היהודי, היו עימותים קשים עם השלטון הבריטי, ובכל זאת, למרות כל המכשולים – היו אנשים שלא רק חשבו שצריך לבנות, אלא צריך לבנות יפה. זה לא מספיק שאפשר לגור במקום שלא יורד עליך גשם, אלא שזה צריך להיות גם נאה ואסתטי. וזו תעודת כבוד לאלה- שבתנאים הקשים של תל-אביב דאז, חשבו גם על יופי וגם על האסתטיקה, וראו בזה ערך מאוד חשוב.

דווקא בשנים שלאחר הקמת המדינה היו לנו כמה שנים שבהן ויתרנו על זה, והבניינים שנבנו לאחר מכן, לדאבון הלב, אינם עומדים באותו מבחן של הבניינים האלה, של 4,000 המבנים של העיר הלבנה.

היום, כאשר העיר הלבנה מוכרזת כאתר מורשת עולמית אנו צריכים לומר את האמת. האמת היא, שלא שימרנו באופן ראוי את המבנים ולא עשינו מה שצריך היה לעשות כדי שהמבנים היפים

-12-

הללו, שנבנו בסגנון הבינלאומי, באמת יפארו את סביבתם. מי שמביט היום על המבנים הללו, רואה ברבים מאוד מהם את העזובה. מרפסות שנסגרו בתריסים בצבעים שונים, מזגנים שהותקנו ברשלנות, כל אחד במקום אחר, כבלים וחוטים- הן של המזגנים והן של דודי השמש, שמשתלשלים להם לאורך ולרוחב בלי שום סדר. מרפסות- שהפכו למחסני גרוטאות, טיח מתקלף, גינות מוזנחות, תיבות דואר מנופצות. וכאשר אנו מסתכלים על אותם מעט מבנים ששופצו- אנו מבינים שזה יכול להיות לגמרי אחרת. והעיר הזאת היתה יכולה להראות כולה אחרת, כל 4,000 המבנים האלה צריכים להראות כולם אחרת. לכן מוטלת עלינו החובה לדאוג לכך שכל הבניינים של העיר הלבנה ישופצו ויהיו חגיגה לעיניים. נכון שצריך גם את האחרים לתחזק ולשפץ, שלא תבינו שאני מציע להתעלם מהיתר, אבל הבניינים האלה מחייבים אותנו לתשומת לב מיוחדת. ניסיתי בעבר, כאשר הייתי חבר-כנסת, לקדם חקיקה שתעודד שיפוץ מבנים, ולצערי הרב לא הצלחתי. חלק, משום שאני חושב שאחד הדברים הוא, שבצד העידוד צריכה להיות סנקציה על מי שמזניח. אני לא חושב שיש זכות בסיסית של אדם להזניח רכוש ולהשאיר אותו בעזובה מול הציבור. אבל לא הצלחתי. אני מקווה שהפעם, בעידודה וסיועה של עיריית תל-אביב וגם של גורמים אחרים, אנו נוכל להביא לחקיקה ראויה שתבטיח את השיפוץ של מאות מבנים. היום הוא יום חג לכולנו. אנו צריכים להודות לאנשי אונסק"ו על שהכירו בחשיבות העצומה של העיר הלבנה, וחובתנו היא לדאוג לזה שבאמת נהיה ראויים לתואר שקיבלנו. תודה רבה.

(מחיאות כפיים)

מר שומר - היו"ר

תודה רבה לשר הפנים.

אנו נחתום את המעמד בשיר: SONG FOR LIBERTY שיר העבדים מתוך האופרה "נבוקו" מאת ורדי.

במקור, השיר כתוב למקהלה. במיוחד למעמד החגיגי הזה נעשה לשיר עיבוד מיוחד, זמר ופסנתר. הטקסט יושר באנגלית.

חגי יודן בבקשה.

(מחיאות כפיים)

מר שומר - היו"ר

בזאת אני נועל את הישיבה החגיגית, ומתכבד להזמין את חברי הנשיאות ואת הקהל הנכבד
למעמד הסרת הלוט משלט ההכרזה המוצב בכניסה לבניין העירייה.

תודה רבה.

אבל אנו נסיים עם ההימנון- שירת התקווה.

שירת התקווה

הישיבה ננעלה בשעה 11:15

יו"ר

מנכ"ל

ערכה: גלילה בן-חורין, מזכירת המועצה וע' מנכ"ל העירייה